

Normal 0 false false false MicrosoftInternetExplorer4

/* Style Definitions */ table.MsoNormalTable {mso-style-name:"Κανονικός πίνακας"; mso-tstyle-rowband-size:0; mso-tstyle-colband-size:0; mso-style-noshow:yes; mso-style-parent:""; mso-padding-alt:0cm 5.4pt 0cm 5.4pt; mso-para-margin:0cm; mso-para-margin-bottom:.0001pt; mso-pagination:widow-orphan; font-size:10.0pt; font-family:"Times New Roman"; mso-ansi-language:#0400; mso-fareast-language:#0400; mso-bidi-language:#0400;}

Το μεγάλο λάθος του Μόρσι και των αδελφών μουσουλμάνων, στην Αίγυπτο, είναι ότι βασίστηκαν στην προ έτους «λαϊκή ετυμηγορία». Παρέβλεψαν ότι οι ψηφοφόροι είχαν να διαλέξουν ανάμεσα σε έναν, όπως εμφανιζόταν, «μετριοπαθή πιστό» και στον εκπρόσωπο του καθεστώτος που με το αίμα τους ανέτρεψαν (της στυγνής δικτατορίας του Μουμπάρακ). Κι έδειξαν το αληθινό τους πρόσωπο. Δεν διδάχτηκαν από τις προσεκτικές κινήσεις του Ερντογάν στην Τουρκία και θέλησαν να περάσουν αμέσως σε καταστάσεις όμοιες με του Ιράν, πάνω από τρεις δεκαετίες νωρίτερα. Όμως, οι καιροί έχουν αλλάξει. Έτσι, η αιματηρή αντίδραση στην αναγέννηση του ιερατείου, συνέπεσε να γίνει στον τόπο, όπου αυτό μεγαλούργησε. Πριν από πολλές χιλιετίες, όμως.

Στα χρόνια που ο Φαραώ Ζοζέρ αποφάσιζε ότι είναι η επί Γης ενσάρκωση του θεού Ρα και ξεκινούσε στην Αίγυπτο την εποχή του ιερατείου και των πυραμίδων, για τους Σουμέριους η πρακτική αυτή ήταν ήδη παλιά. Όχι ως «γήινες ενσαρκώσεις» του θεού αλλά ως «αντικαταστάτες του θεού επί γης» (πατέσι ή ισάκ). Κι αυτό για εντελώς πρακτικούς λόγους: Στα 2600 π.Χ., ο πολιτισμός των Σουμερίων είχε ήδη φθάσει σε τέτοιο υψηλό επίπεδο, που επέτρεπε να υπάρχουν βασιλιάδες τόσοι, όσες και οι πόλεις. Οι πρώτες πόλεις κράτη στην ιστορία του ανθρώπου (Ουρ, Ουρούκ, Κις, Λαγκάς, Εριντού, Νιπούρ, Ούμα και άλλες) σε διαρκή μεταξύ τους αντιπαλότητα, εχθρότητα και ένοπλη διαμάχη. Σε όλες, κοινός απόλυτος μονάρχης βασιλεύε ο θεός. Οι κοσμικοί ηγέτες δεν ήταν παρά οι διαπιστευμένοι εκπρόσωποι του θεού που τον συντρόφευε η θεά Ιστάρ, πρότυπο της κατοπινής βαβυλωνιακής αντίστοιχης. Η σεξουαλική ζωή του θεϊκού ζευγαριού άλλωστε ήταν αυτή που γονιμοποιούσε ή προστάτευε τη γονιμότητα ανθρώπων, ζώων και γης. Γι' αυτό, καθήκον του πιστού ήταν να υποτάσσεται στη θέληση των θεών, την οποία μάθαινε από τα μαντεία. Με τη συμμόρφωση στη θεϊκή θέληση και την εκτέλεση των λατρευτικών του καθηκόντων, κύριο από τα οποία είναι η προσφορά σφαγίων στους θεούς, ο πιστός είχε την πιθανότητα να αποκτήσει τα αγαθά του μάταιου αυτού κόσμου, μια και για μετά θάνατο ζωή ακόμα δε γινόταν λόγος.

Ολόκληρη αυτή η λατρευτική διαδικασία προϋπέθετε την ύπαρξη ενός πολυπρόσωπου ιερατείου με γραφειοκρατική οργάνωση και ιεραρχία, που πλούτιζε από τις θυσίες, καθώς του αναλογούσε το ένα δέκατο από τις προσφορές, από τα θρησκευτικά ιδρύματα (κυρίως μαντεία) και από το μερίδιο του θεού στα λάφυρα των νικηφόρων πολέμων. Ουσιαστικά, το

ιερατείο αποτελούσε βασικό μοχλό της οικονομικής ζωής του κράτους.

Ο βασιλιάς εκπρόσωπος του θεού επί της Γης ήταν ταυτόχρονα θρησκευτικός, πολιτικός και στρατιωτικός ηγέτης, επικεφαλής αντίστοιχων υπηρεσιών.

Πρόσωπο που παίζει ανάμεσα στον θρύλο και την πραγματικότητα, ο Μήνης ή Μένες φέρεται ως ο άνθρωπος που πρώτος ένωσε τους Αιγύπτιους σε ένα βασίλειο με πρωτεύουσα τη Μέμφιδα, κοντά στο σημερινό Κάιρο. Φυσικά, ήταν ο πρώτος Φαραώ και ο ιδρυτής της πρώτης δυναστείας. Κατά τις παραδόσεις, έφτιαξε νόμους και εισήγαγε τη λατρεία του θεού Τοθ. Κύλησαν 230 χρόνια, η πρώτη δυναστεία αντικαταστάθηκε από τη δεύτερη που, για κάποιον άγνωστό μας λόγο, στα 2770 π.Χ. (κατ' άλλους, 2585 π.Χ.), έσβησε κι αυτή, για να έρθει η ώρα του ιδρυτή της τρίτης φαραωνικής δυναστείας, Ζοζέρ, αλλά κυρίως και του πρώτου βεβαιωμένα υπαρκτού ιστορικού προσώπου της αρχαίας Αιγύπτου: του πρίγκιπα Ιμχοτέπ (Ιμούθη για τους Έλληνες). Ήταν καλλιτέχνης, σοφός, γιατρός, αρχιτέκτονας και βασικός σύμβουλος του Φαραώ. Με τον Ζοζέρ και τον Ιμχοτέπ, η Αίγυπτος εγκατέλειψε οριστικά τη Νεολιθική εποχή και πέρασε σ' αυτή των μετάλλων και του πολιτισμού. Οι Αιγύπτιοι θεωρούν τον Ιμχοτέπ ιδρυτή των επιστημών και των τεχνών, τον λάτρεψαν ως θεό της γνώσης και πιστεύουν ότι τον παρέλαβαν αργότερα οι Έλληνες και τον θεοποίησαν ως Ασκληπιό. Σύμφωνα με τις παραδόσεις, ο Ιμχοτέπ είναι αυτός που έκτισε το πρώτο πέτρινο σπίτι στην Αίγυπτο και ίδρυσε Αρχιτεκτονική σχολή. Κυρίως όμως, ο Φαραώ Ζοζέρ και ο πρίγκιπας σύμβουλός του είναι αυτοί που διδάξαν στους επόμενους Φαραώ τον τρόπο της αποτελεσματικής άσκησης της εξουσίας:

Κυρίαρχος θεός είναι ο Ρα, ο Ήλιος. Ενσάρκωση του θεού Ρα επί Γης είναι ο Φαραώ, ο Ζοζέρ στην προκειμένη περίπτωση. Και ως θεός, ο Φαραώ είναι ο αρχιερέας, ο αρχηγός του ιερατείου, που θεσμοποιείται από αυτή την εποχή και παρεμβαίνει δυναμικά στην εξέλιξη της Αιγύπτου. Με τον πρίγκιπα Ιμχοτέπ ανώτατο ιερέα της Ηλιούπολης, της ιερής πόλης όπου δοξάζεται ο θεός Ήλιος. Και αρχιτέκτονα του ναού, όπου τιμάται ο Φαραώ - θεός, στην περιοχή της Σακάρα (νεκρόπολης της Μέφιδας). Κι ακόμα, ο Ιμχοτέπ προχώρησε σε μια νέα φάση τη λατρεία προς τον θεό. Τέρμα τα μενίρ, τα ντολμέν και τα κρόμλεχ, με τα οποία ο άνθρωπος προσπαθούσε να φτάσει ως τον θεό. Το πλησίασμα των ουρανών μπορούσε να γίνει με ένα νέο είδος κτίσματος: Την πυραμίδα, που «κάθεται» πάνω στον τάφο - οίκημα για τη μέλλουσα ζωή του Φαραώ. Η κλιμακωτή πυραμίδα του Ζοζέρ, στη Σακάρα, είναι το αρχαιότερο μνημείο της Αιγύπτου και αυτό που καθόρισε την ταφική αρχιτεκτονική των επόμενων αιώνων.

Το δίδυμο Ζοζέρ - Ιμχοτέπ παρέλαβε τη σουμεριακή επινόηση του ιερατείου και την καθιέρωσε ως θεσμό και δύναμη, με την ταύτιση του θεού στο πρόσωπο του εκάστοτε Φαραώ.

Στην παγκόσμια ιστορία, η αέναη αντιπαράθεση ανάμεσα στο Κράτος και την Εκκλησία σηματοδοτούσε πάντα την πάλη ανάμεσα στην πρόοδο και τον σκοταδισμό. Στο όνομα του όποιου θεού, το ιερατείο πάντοτε προσπαθούσε και προσπαθεί να εξουσιάσει τα πλήθη και τα κράτη, εκμεταλλευόμενο την πίστη του λαού και τον αυτοδιορισμό του ως εκπρόσωπο των ουρανών. Στη Σουμερία, στην αρχαία Αίγυπτο, στον μεσαίωνα του σκοταδισμού και της Ιερής Εξέτασης, στην Ευρώπη του 19^{ου} αιώνα και στη σύγχρονη εποχή με κορυφές του παγόβουνου το θεοκρατικό καθεστώς του Ιράν ή το κράτος του πάπα, οι μονάρχες ή ακόμα και οι εκλεγμένοι ηγέτες των λαών, κατά κανόνα, βολεύονταν και βολεύονται μ' αυτή την κατάσταση. Κυρίως, επειδή η υπόσχεση ότι τους πιστούς της όποιας θρησκείας περιμένει η μετά θάνατον βασιλεία των ουρανών, τους εξασφάλιζε και τους εξασφαλίζει την δική τους άνετη «βασιλεία» επί της Γης.

Φυσικά και υπήρχαν και υπάρχουν οι εξαιρέσεις. Μονάρχες ή ηγέτες, όχι λίγες φορές, θέλησαν να απαλλάξουν τα πλήθη από την εξουσία της Εκκλησίας, ώστε να απαλλαγούν οι λαοί από την μαστιγα του ιερατείου και λυτρωμένοι να βαδίσουν στον δρόμο της προόδου. Ο Αχνατόν στην αρχαία Αίγυπτο, οι Ίσαυροι στο Βυζάντιο, οι γαλλικές δημοκρατικές κυβερνήσεις της στροφής του 19^{ου} προς τον 20^ο αιώνα είναι μερικά από τα παραδείγματα της πάλης του κράτους με το ιερατείο. Αλλού, όπως στη Γαλλία, το κράτος επικράτησε. Αλλού, όπως στο Βυζάντιο επί Ισαύρων, η επικράτηση διάρκεσε ενάμισι αιώνες. Αλλού, όπως στην Αίγυπτο, το ιερατείο επανήλθε αμέσως μετά τον θάνατο του ανατροπέα. Αλλού, όπως στη Βρετανία, η ανατροπή της εξουσίας του ιερατείου έγινε για το προσωρινό προσωπικό όφελος του βασιλιά (του Ερρίκου Η') αλλά εξελίχθηκε σε ωφέλεια για τον λαό.

Ο Ραμσής Β' (1303; – 1213) και οι διάδοχοί του δεν είχαν τέτοιες ευαισθησίες. Συμμάχησαν με το ιερατείο, του προσέφεραν το «κατιτίς» του κι εξασφάλισαν την εξουσία, έστω κι αν στην πραγματικότητα το ιερατείο ήταν εκείνο που εξουσίαζε τα πάντα. Η λεία του πολέμου και το πιο μεγάλο μέρος από τους φόρους υποτέλειας προσφέρονταν στους ναούς. Σαράντα χρόνια μετά τον θάνατο του Ραμσή Β', επί Ραμσή Γ', το ιερατείο διέθετε 107.000 δούλους σε μια χώρα περίπου 3.000.000 ανθρώπων. Η ιδιοκτησία των ναών σε γη που μπορούσε να καλλιεργηθεί, έφθανε τα 3.000.000 στρέμματα, ενώ, σε ολόκληρη τη χώρα, η συνολική καλλιεργήσιμη έκταση δεν ξεπερνούσε τα 21.000.000 στρέμματα. Κι ακόμα, στο ιερατείο ανήκαν 500.000 μεγάλα ζώα. Με κεφάλαιο κίνησης τα αφορολόγητα εισοδήματα από 169 αιγυπτιακές και συριακές πόλεις.

Την ίδια ώρα, οι εργάτες των δημοσίων έργων έμεναν απλήρωτοι, ενώ ο λαός βάδιζε ολοταχώς προς την φτώχεια. Εκατό χρόνια αργότερα, ο πληθυσμός της χώρας ζούσε μέσα

στην εξαθλίωση και τις στερήσεις, ενώ οι θεοί, και όλως συμπτωματικώς οι ιερείς τους, τα είχαν όλα, περισσότερα κι από όσα είχε ο Φαραώ. Ο οποίος πια δεν τους ήταν απαραίτητος. Στα 1085 π.Χ., ο μέγας ιερέας του Αμμωνα, Μέντες, ανέτρεψε τον Ραμσή ΙΑ' κι έγινε ο ίδιος Φαραώ.

Η 20ή δυναστεία που ξεκίνησε με τον αρχιερέα Φαραώ, δεν ήταν τίποτε άλλο από μια αλληλοδιαδοχή αρχιερέων και των γιων τους σε ένα θεοκρατικό βασίλειο, όπου οι αποφάσεις του ιερατείου παρουσιάζονταν ως η θέληση των θεών. Η δεισιδαιμονία έγινε τρόπος ζωής, η Τέχνη εξαφανίστηκε, τα γράμματα υποχώρησαν, η ζωή έγινε ένα συνεχές μαρτύριο για την επιβίωση. Μαζί με το πάθος για τη ζωή, χάθηκε και η όποια εθνική συνείδηση. Τα πρώτα πεντακόσια χρόνια της τελευταίας π.Χ. χιλιετίας, η Αίγυπτος έγινε λεία του όποιου ήθελε εισβολέα. Λίβυοι από την Δύση έστησαν δυναστεία με πρωτεύουσα την Ηρακλεόπολη, ενώ η χώρα έχασε την Παλαιστίνη, όπου ανθούσε η βασιλεία του Σολομώντα. Αιθίοπες από τον Νότο. Ασσύριοι από την Ανατολή. Οι εισβολείς έμπαιναν, κατακτούσαν, ρήμαζαν, εκδιώκονταν. Η Αίγυπτος απελευθερωνόταν για λίγο, κάποιες φορές ανασταίνονταν, όπως επί Ψαμμήτιχου (663 – 609 π.Χ.), όταν επήλθε η «σαϊτική αναγέννηση» (από την Σάιδα, περιοχή από όπου ο Φαραώ ξεκίνησε την εξουσία του). Έπειτα, ξανάπεφτε σε λήθαργο, κατακτιόταν από τον επόμενο περαστικό κι αυτό γινόταν ως το 525 π.Χ., οπότε ο βασιλιάς των Περσών, Καμβύσης, την κατέκτησε οριστικά. Διακόσια χρόνια αργότερα, ο Μέγας Αλέξανδρος έδιωξε τους Πέρσες, κατακτώντας την για λογαριασμό του, ενώ τη χώρα κληρονόμησαν οι Πτολεμαίοι. Για άλλα τριακόσια χρόνια, ως την εποχή της Κλεοπάτρας.

Μετά, ήρθαν οι Ρωμαίοι. Κι αργότερα, οι Άραβες και οι Οθωμανοί. Το άνοιγμα της διώρυγας του Σουέζ άναψε το ενδιαφέρον των Αγγλογάλλων κι έγινε αιτία να στηθούν οι βασιλιάδες πιόνια, ο Φουάτ κι ο Φαρούκ. Ο Νάσερ ξανάφερε την εθνική κυριαρχία αλλά πέθανε νωρίς. Ο Σαντάτ δολοφονήθηκε. Μετά, ήρθε το καθεστώς Μουμπάρακ που πέρυσι ανατράπηκε βίαια. Το μέλλον θα δείξει, αν το ιερατείο θα κονιορτοποιηθεί ή θα τα καταφέρει και πάλι να αναστηθεί, χάρη στην αμάθεια του κοσμάκη. Που καλλιεργείται από το όπου γης ιερατείο.

«Οι θεοί δεν είναι τίποτε άλλο από δημιουργήματα του ανθρώπινου φόβου. Ούτε θεός ούτε αθάνατη ψυχή υπάρχουν», διδασκε ο Βούδας (560 - 480 π.Χ.). «Ο φόβος είναι η πρώτη μητέρα των θεών», συμπλήρωνε ο Ρωμαίος ποιητής Τίτος Λουκρήτιος Κάρος (95 - 55 π.Χ.). Ο φόβος όμως δεν υπακούει στη λογική. Κι ο φόβος του θανάτου δημιούργησε τις δοξασίες για την αθανασία της ψυχής, τη μετά θάνατο ζωή, τη μετεμψύχωση και τη Δευτέρα Παρουσία. Αλλ' αν κάποιος είναι αποφασισμένος να πεθάνει, ο φόβος του θανάτου παύει να υπάρχει. Κι αυτό είναι το πρώτο βήμα της σύγχρονης εποχής για την κατάκτηση της γνώσης που οδηγεί στην πρόοδο.

(protagon.gr, 9.7.2013)